

Posudek vedoucí na diplomovou práci Mgr. Šárky Homfray

O čem se (ne)mluví. Analýza politického diskurzu o péči během pandemie Covid-19

Jednou nyní již pozapomenutou charakteristikou vyjádření sociologů a socioložek k situacím až fatálně ochromujícím fungování společenských struktur za globální pandemie Covid-19 byla verbalizace naděje, že si jakožto jedinci, tak primárně jako společenské celky odnese ponaučení, která nás přinutí rekapitulovat některé zavedené vzorce organizace práce a péče. Někteří feministé a feministky, poučení/y desetiletými androcentrické praxe, byli/y v intencích *feminist killjoys* podle Sary Ahmed skeptičtí/cké. Šárka Homfray v jedné zmínce ke své pozicionalitě v předkládané diplomové práci tuto skepsi explicitně verbalizuje, a to konkrétně skepsi k možným změnám v institucionálním chápání neformální péče obecně.

Přesto, či možná právě proto ve svém výzkumném projektu zkoumá konstrukce chápání péče v období několika úvodních vln globální pandemie tak, jak je utvářeli/y hlavní mluvčí politické reprezentace od března 2020 do února 2022. Není bez zajímavosti, že analýza vede napříč politickým spektrem a zkoumá údobí dvou různých českých vlád, přesto výzkum (možná v kontextu vývoje ČR za poslední tři desetiletí nepřekvapivě), navzdory několika výjimkám, detekuje spíše přetrvávající neoliberální konzervativní, genderově stereotypní a elitářský přístup k řešení problematiky neformální péče. Zdrojovými materiály pro kvalitativní analýzu jsou stenoáznamy z jednání Poslanecké sněmovny a Senátu ČR na straně jedné a exponované televizní debaty s političkami a politiky na straně druhé.

Metodologicky diplomová práce vychází z kritické diskursivní analýzy dle Normana Fairclougha (CDA). Tato je velmi zevrubně, systematicky a kompetentně uchopena a konzistentně aplikována napříč třemi tematickými a konceptuálními okruhy. Tyto okruhy reprezentují momenty, kdy se etablované, patriarchální vzorce genderované péče dostaly nejvíce do popředí jako překážky takřka ohrožující fungování státních institucí, jako je školství, zdravotnictví, ale též celý pracovní trh. Jedná se konkrétně o tematické okruhy krizového ošetrového, distanční výuky a zajištění dávek pro samoživitelky. „Šokující“ zjištění politické reprezentace, že jednostranné delegování péče o seniory a především děti na ženy v okamžiku plošného uzavírání škol současně generuje nedostatek zdravotních sester v nemocnicích, na jejichž fungování závisí přežití tisíců osob, dobře osvětluje motivaci pro zkoumání vybraných okruhů souvisejících s neformální péčí.

Diplomová práce Šárky Homfray je sepsána sofistikovaným, ale současně velmi čtivým jazykem je velmi přehledně organizována, byť občas může takový přístup v kvalitativním výzkumu působit mírně schematicky. Diplomantka představuje ošetrové, distanční výuku a

pěči o samoživitelky systematicky, a to zcela v intencích Faircloughovy CDA. Popisuje zkoumaný pojem, interpretuje kontext a relevantní výroky ze stenozáznamů/debat a ve finální fázi vysvětluje a identifikuje dopady zkoumaného diskursu v praxi. Propojení teoretických konceptů k feministickému uchopení péče, pracovního trhu, a konceptu práce s analytickými přístupy v praktické části obhajovaného textu je příkladné a bezešvé. Šárka Homfray ve svém pozorném rozboru diskursivních praktik demonstruje nejen genderovou citlivost, ale též svůj analytický um a schopnost stručně, leč precizně formulovat argumentační linii a tuto vhodně gradovat. Analytická část je tak docela napínavým čtením, ačkoliv se čtenář a čtenářka musí probrat též místy docela suchopárnými a neinvenčními vyjádřeními politiků a političek, které autorka ze stenozáznamů příhodně cituje. Na tomto místě velmi oceňuji diplomantčinu uměřenost a schopnost opakovaně krátit nekonečné poslanecké a senátní litanie tak, aby zůstalo jádro příslušného výroku zachováno, ale jeho délka neadekvátně neředitelka text práce a současně dostatečně ilustrovala diskursivní praktiky, které utvářely/utváří chápání neformální péče a práce během pandemie. Závěr práce pak vhodně shrnuje zjištění a odpovědi na výzkumné otázky. Kromě nich však práce přichází i s vedlejšími poznatky o tom, jak limitovanými představami o tom, co je či má být práce, politická reprezentace disponuje. Převládajícím chápáním je práce coby disciplinačního a takřka donucovacího nástroje pracovního trhu a státu, kterému se vymyká představa práce coby kreativní či intelektuální a naplňující lidské potřeby. Je upřímně deprimující číst, nakolik jsou občané, ale hlavně pečující ženy-občanky v očích politických mluvčích utilitarizovány a instrumentalizovány.

Celkově obhajovanou diplomovou práci Šárky Homfray považuji za argumentačně vyspělou, metodologicky i teoreticky nadstandardně kompetentně zvládnutou a ve svých zjištěních analyticky přesvědčivou a inspirující. Práce výtečně využívá primární i sekundární zdroje a kvalitně propojuje teorii a analýzu a je čtenářsky nadmíru přívětivá. Jako vedoucí práce velmi oceňuji hladkou spolupráci s diplomantkou, její rychlá zapracování mých komentářů, jakož i zodpovědný přístup k dotažení celého diplomního projektu do konce. Oceňuji také precizní práci na finálním cizelování textu a úpravě.

S velkým potěšením tudíž **práci doporučuji k obhajobě a navrhuji ji v závislosti na kvalitě obhajoby hodnotit známkou výborně.**